

PRIJEDLOG

Na temelju članka 41. točke 2. Statuta Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 23/16, 2/18, 23/18, 3/20, 3/21, 11/21 – pročišćeni tekst i 16/22), Gradska skupština Grada Zagreba, na __ sjednici _____ 2023., donijela je

ZAGREBAČKU STRATEGIJU zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2023. do 2025.

UVOD

Nasilje u obitelji je jedno od težih rodno utemeljenih oblika nasilja, diskriminacije i kršenja prava žena kao najčešćih žrtava nasilja u obitelji te krajnje neprihvatljiv oblik kršenja prava i interesa djeteta, bilo da su žrtve ili njegovi svjedoci.

Grad Zagreb razvija i podržava lokalni sustav podrške i zaštite žrtava nasilja u obitelji te posebnu pozornost posvećuje poštivanju prava djece i ženskih ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Narodne novine 3/18; u daljnjem tekstu: Konvencija Vijeća Europe) članak 3. stavak e) žrtvu definira kao svaku fizičku osobu koja je izložena nasilju nad ženama ili nasilju u obitelji, odnosno kršenju ljudskih prava i obliku diskriminacije žena te svih djela rodno utemeljenog nasilja kojima je posljedica ili će vjerojatno postati tjelesna, seksualna, psihička ili ekonomska šteta ili patnja žena, uključujući prijetnje počinjenja takvih djela, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo u javnom ili privatnom životu te sa svim djelima tjelesnoga, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja u obitelji ili kućanstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, neovisno dijeli li počinitelj mjesto prebivališta sa žrtvom ili ga je dijelio. Zaštita djece od nasilja u obitelji pokrivena je nizom članaka koji obuhvaćaju: zaštitu i potporu za djecu svjedoke nasilja u obitelji, osiguravanjem da ostvarivanje bilo kojeg prava na viđanje djece ili skrbi o djeci ne ugrožava prava i sigurnost djece, osiguravanjem inkriminacije namjernog prisiljavanja djeteta na sklapanje braka, utvrđivanjem prisilne sterilizacije djevojčica kaznenim djelom, oduzimanjem roditeljskih prava ako se najbolji interes djeteta ne može zajamčiti na neki drugi način, osiguravanjem skloništa i pristupa sigurnom smještaju djece žrtvi obiteljskog nasilja, kao i odredbom da se pojave nasilja nad nenasilnim skrbnikom kao i nad samim djetetom moraju uzeti u obzir kad se donose odluke o skrbništvu i opsegu prava posjeta ili kontakta.

Također, Konvencija Vijeća Europe poziva u slučaju viktimizacije djece na najbolje dokazane psihosocijalne intervencije primjerene dobi i razvojnom stupnju te koje su posebno izrađene za djecu da im pomognu nositi se s traumatskim iskustvima kada je to potrebno. Sve ponuđene usluge moraju pridati posebnu pažnju najboljim interesima djeteta.

Dokument ukazuje na obveze država stranaka da poduzmu sve zakonodavne i druge mjere za usvajanje i provedbu učinkovitih, sveobuhvatnih i koordiniranih politika na području države koje obuhvaćaju sve mjere važne za sprečavanje i borbu protiv svih oblika nasilja iz područja primjene Konvencije te osiguravaju potpuni odgovor na nasilje nad ženama te sveobuhvatne i koordinirane politike i financijske potpore za provedbu istih.

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta iz 1989. (Narodne novine 12/93; u daljnjem tekstu: Konvencija o pravima djeteta) člankom 19. definira dužnost država stranaka o poduzimanju svih potrebnih zakonodavnih, upravnih, socijalnih i prosvjetnih mjera da zaštite

dijete od svakog oblika tjelesnog ili duševnog nasilja, povreda ili zloporaba, zanemarivanja ili zapuštenosti, zlostavljanja ili iskorištavanja, uključujući spolno zlostavljanje, dok o njemu brine roditelj(i), zakonski skrbnik(ci) ili koja druga odgovorna osoba kojoj je skrb o djetetu povjerena. Navedene mjere, sukladno Konvenciji, moraju obuhvatiti postupke uvođenja djelotvornih socijalnih programa za pružanje pomoći djetetu i onima koji o njemu brinu te drugih oblika prevencije i utvrđivanja, izvješćivanja, ukazivanja, istraživanja, postupanja i praćenja slučajeva zlostavljanja djeteta gore opisanih i, bude li potrebno, za uključivanje suda.

Povelja Europske unije o temeljnim pravima (Službeni list Europske unije 2016/C 202/02) određuje ljudsko dostojanstvo kao nepovredivo, te se ono mora poštivati i štititi. Također definira pravo na integritet osobe, zabranjuje mučenje i nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kaznu te jamči pravo na slobodu i osobnu sigurnost i poštovanje privatnog i obiteljskog života.

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine 70/17, 126/19, 84/21 i 114/22) žrtvu nasilja u obitelji definira kao osobu koja zbog počinjenja nasilja u obitelji trpi fizičke ili psihičke posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda.

Slijedom nacionalnih strateških dokumenata koje donosi Vlada Republike Hrvatske u području zaštite od nasilja u obitelji, Gradska skupština Grada Zagreba u dosadašnjem razdoblju je donijela tri strateška dokumenta: Zagrebačku strategiju jedinstvene politike za zaštitu od nasilja u obitelji u razdoblju od 2008. do 2010. (Službeni glasnik Grada Zagreba 9/08), Zagrebačku strategiju zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2011. do 2016. (Službeni glasnik Grada Zagreba 18/11) te Zagrebačku strategiju zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2018. do 2022. (Službeni glasnik Grada Zagreba 20/18).

Na temelju Konvencije Vijeća, Konvencije o pravima djeteta i Povelje Europske unije o temeljnim pravima donosi se Zagrebačka strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2023. do 2025., uzimajući u obzir činjenicu da je provedba mjera i aktivnosti zaštite od nasilja u obitelji dugoročan proces koji zahtijeva kontinuitet te suradnju nadležnih tijela i službi.

Provedba navedenih dokumenata na području zaštite od nasilja u obitelji doprinijela je prepoznavanju nasilja u obitelji kojim se krše temeljna ljudska prava i slobode te su napravljeni znatni pomaci u izobrazbi stručne i šire javnosti na području prepoznavanja i djelovanja u situacijama nasilja u obitelji, njezinoj prevenciji te podršci žrtvama nasilja u obitelji.

Zagrebački lokalni model podrške žrtvama nasilja u obitelji sadržava provedbu preventivnih programa, mrežu savjetovališta, programe stručne pomoći za djecu, smještaj u skloništima, psihosocijalni tretman počinitelja i počiniteljica nasilja u obitelji, suradnju s organizacijama civilnog društva te edukaciju stručnjakinja i stručnjaka, program podrške nakon izlaska iz skloništa, osiguravanje stambenog fonda za žrtve nasilja u obitelji radi lakše reintegracije te ekonomskog osnaživanja radi nastavka života u nenasilju.

Grad Zagreb izvršava obveze iz svoga samoupravnog djelokruga preko gradskih upravnih tijela, mjesne samouprave i javnih službi.

U nastanku ove strategije sudjelovalo je Povjerenstvo za zaštitu od nasilja u obitelji Grada Zagreba i ostala gradska upravna tijela.

Sukladno članku 43. Zakona o ravnopravnosti spolova (Narodne novine 82/08 i 69/17) riječi i pojmovni sklopovi koji su upotrebljavani u tekstu Zagrebačke strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2023. do 2025. (u daljnjem tekstu: Zagrebačka strategija) koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod te se svi statistički podaci i informacije o osobama, koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju prema spolu, posebno u praćenju provedbe Zagrebačke strategije, sukladno članku 17. istoimenog Zakona.

ANALIZA STANJA

Provedba prethodne Zagrebačke strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2018. do 2022. (u daljnjem tekstu: Zagrebačka strategija 2018.-2022.) dijelom se događala u vrijeme pandemije virusa COVID - 19 pa su pandemijski uvjeti bili dodatan izazov u borbi protiv nasilja u obitelji, posebice zbog smanjene društvene aktivnosti i izolacije. Mogućnosti prilagodbe na nove okolnosti i otpornost zajednice pokazali su se ključnim za kvalitetniju i pravovremenu brigu o najranjivijoj skupini u društvu, ponajprije za žrtve nasilja u obitelji, odnosno žene i djecu.

Prema službenim podacima Ministarstva unutarnjih poslova (u daljnjem tekstu: MUP) za razdoblje od 2018. do 2022. godine **na razini Republike Hrvatske** je uočljiv paralelni trend smanjenja prekršaja nasilja u obitelji, ali i alarmantni trend porasta kaznenih djela iz područja kaznenopravne zaštite djece i obitelji. Trend je povezan s promjenom zakonskih normi, ali i brutalizacijom obiteljskog nasilja. Broj prekršaja u 2021. se u odnosu na 2018. smanjio za 13,9%, dok je porastao broj kaznenih djela iz navedena područja od 85% (1 000 kaznenih djela u 2018., 1 850 u 2021.). Broj prijavljenih kaznenih djela već je sedmu godinu uzastopno u porastu, a od 2015. do 2021. godine se gotovo utrostručio, kao i porast kaznenih djela na štetu djece uglavnom evidentiranih kao djela nasilja u obitelji. U 2021. je počinjeno 6 452 kaznenih djela među bliskim osobama (12% više nego u 2020., kada ih je počinjeno 5 747). Bilježi se porast kaznenog djela nasilja u obitelji od 5% (1 661 počinjeno djelo). Od navedenih kaznenih djela je stradalo 6 656 žrtava (12% više žrtava nego li u 2020.), od čega je 79% žena. U 2021. u Republici Hrvatskoj od 30 ubijenih osoba, 14 su žena, a njih 11 su ubile bliske osobe, a 4 su ubili sadašnji ili bivši partneri. Femicid, odnosno zločin iz mržnje nad osobama ženskog spola motiviran spolom žrtve osobito je izražen, a njegovo praćenje u posljednje vrijeme ukazuje na visoku stopu rodne neravnopravnosti u društvu i na nedovoljno učinkovit odgovor institucija.

Sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine 70/17, 126/19, 84/21 i 114/22) i podacima MUP-a, u 77% slučajeva muškarac je počinitelj prekršajnog djela. Izrečene sankcije su u najvećoj mjeri bile novčane (3.187), zaštitne mjere (2.151), zatim uvjetna kazna zatvora (1.844), bezuvjetna kazna zatvora (485) te 58 posebnih obveza s uvjetnom osudom. Također je i nadalje značajno nizak trend prijave obiteljskog nasilja nad osobama s invaliditetom (samo 1,16% od ukupnog broja žrtava).

Trend obiteljskog nasilja **na području grada Zagreba** prati trend Republike Hrvatske pa podaci Centra za socijalnu skrb Zagreb bilježe porast prijave nasilja u 2021. u odnosu na 2020. za 4,18%. Centru za socijalnu skrb Zagreb, u svih jedanaest podružnica, u razdoblju od 2018. do 2021. je u prosjeku prijavljeno 2 084 slučaja nasilja godišnje. Promatra li se stopa prijavljenog nasilja na 1 000 stanovnika/ica, najviša stopa je na područjima nadležnosti podružnica Dubrava (5,29), Peščenica (3,52) i Črnomerec (2,87), što ukazuje na potrebu dodatnih usluga u zaštiti žena i djece u tim dijelovima grada.

U 2021. je počinjeno 8 ubojstava, a od čega 50% između članova obitelji ili bliskih osoba, zabilježena su 3 ubojstva malodobne djece te 2 ubojstva žena. U prvih šest mjeseci 2022. su prijavljena 232 kaznena djela nasilja u obitelji, od čega ih je 206, odnosno 88% počinjeno na štetu žena te 26 na štetu muškaraca, odnosno 12%. Od ukupno 232 oštećene osobe, 44 osobe su starije od 60 godina, njih 19%.

Policijska uprava Zagrebačka u 2021. bilježi daljnji pad broja prekršaja nasilja u obitelji (1 932 prekršaja u 2021., odnosno 3,3% manje u odnosu na 2020. kada ih je počinjeno 1 998), porast broja kaznenih djela iz područja kaznenopravne zaštite djece i obitelji (1 803 kaznena djela – porast za 25 % u odnosu na 2020. kada ih počinjeno 1 434). Što se tiče djece, u najvećem broju se radi o povredi djetetovih prava (599 slučajeva), nasilju u obitelji (390 slučajeva), prijetnji (370 slučajeva) i nanošenju tjelesne ozljede (195 slučajeva).

U tri skloništa na području Grada Zagreba od 2018. do 2021. je smješteno 467 osoba (201 odrasla i 266 djece), odnosno u prosjeku 116 osoba godišnje (50 odraslih i 66 djece).

Podaci skloništa za žrtve nasilja u obitelji na području grada Zagreba bilježe porast broja smještenih žena u 2021., a radi se o ženama koje su bile izložene višegodišnjem nasilju prije dolaska u sklonište te najčešće radi partnerskog nasilja što ga je počinio sadašnji ili bivši bračni ili izvanbračni partner. Obiteljsko nasilje ne zaobilazi ni najugroženije društvene skupine pa su u zagrebačkim skloništima smještaj nalazile i osobe s invaliditetom, djeca, mladi do 19 godina i strane državljanke.

U Gradu Zagrebu djeluje pet savjetovališta u kojima se prosječno godišnje održi 8 000 savjetovanja za prosječno 3 900 osoba koje pomoć zatraže. Osobe koje koriste usluge savjetovališta su većinom žene i to zbog obiteljskog ili partnerskog nasilja, ali je velik udio telefonskog savjetovanja.

Slijedom prikazanih statističkih podataka o visokom broju nasilja u obitelji, nužno je osigurati kontinuitet u provedbi mjera i aktivnosti zaštite i prevencije nasilja te nadalje omogućiti cjelovit i sustavan pristup ovom području svih nadležnih tijela. Posebnu pozornost treba posvetiti prevenciji i razvoju preventivnih programa o suzbijanju nasilja u obitelji te treba osigurati adekvatnu zaštitu i pravodobnu pomoć žrtvama nasilja u obitelji na lokalnoj razini i provoditi međuresornu suradnju i postupanje svih nadležnih službi te daljnje senzibiliziranje stručne i šire javnosti o problematici nasilja u obitelji.

Kontinuitet provedbe mjera i aktivnosti na području zaštite od nasilja u obitelji na području Grada Zagreba osigurat će se donošenjem Zagrebačke strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2023. do 2025. (u daljnjem tekstu: Zagrebačka strategija), nadovezujući se na provedbu strateških dokumenata na ovom području u razdobljima 2008. – 2010., 2011. – 2016. i 2018. – 2022.

Svrha i ciljevi Zagrebačke strategije zadani su u šest područja djelovanja:

1. Prevencija nasilja u obitelji
2. Podrška žrtvama nasilja u obitelji
3. Podrška posebno ranjivim skupinama žrtava nasilja u obitelji
4. Psihosocijalni tretman počinitelja i počiniteljica nasilja u obitelji
5. Unaprjeđenje međuresorne suradnje i izobrazba stručnjakinja i stručnjaka koje/i rade u području zaštite od nasilja u obitelji
6. Senzibilizacija javnosti

PODRUČJA DJELOVANJA, MJERE I AKTIVNOSTI

Zagrebačka strategija se sastoji od šest područja djelovanja sa zadanim mjerama i aktivnostima koje se planiraju provesti, nositeljima i suradnicima u provedbi, razdobljima provedbe te pokazateljima uspješnosti. Financijska sredstva za provedbu mjera i aktivnosti prikazivat će se godišnjim planovima. U nastavku je prikaz područja s pregledom najvažnijih aktivnosti provedbe Zagrebačke strategije 2018. - 2022.

I. PREVENCIJA NASILJA U OBITELJI

Prevenција nasilja u obitelji označava skup mjera i aktivnosti kojima se sprječava pojava nasilja u obitelji te je moguće djelovati na primarnoj (prije pojave nasilja), sekundarnoj (sprječava produbljivanje i širenje) te na tercijarnoj (sprječava ponavljanje) razini.

Primarnom prevencijom djeluje se u području odgoja i obrazovanja kako bi se spriječili negativni obrasci ponašanja te usvojila pozitivna slika o sebi i drugima uz uvažavanje različitosti. Uz područje odgoja i obrazovanja, u sustavu socijalne zaštite i zdravstva, moguće je preventivno djelovati putem organiziranih aktivnosti stručnjakinja i stručnjaka, ali i programa i projekata organizacija civilnog društva.

Odgojno-obrazovne programe koje provode dječji vrtići možemo smatrati primarnom prevencijom razvoja neprihvatljivih oblika ponašanja kod djeteta. Preventivni programi predškolskih ustanova podrazumijevaju prije svega stalno senzibiliziranje i edukaciju djelatnica i djelatnika za bolje prepoznavanje te pravodobno i primjereno postupanje u slučajevima kada uoče rizična ponašanja ili neke pasivne oblike poremećaja ponašanja djeteta (potištenost, depresija, povučenost i slično), a koji bi mogli ukazivati na neke od oblika obiteljskog zanemarivanja ili zlostavljanja.

Vezano za područje školstva, učenicama i učenicima koje/i su doživjeli bilo koji oblik nasilja u obitelji, stručna služba škole pruža individualno savjetovanje i provodi diskretni zaštitni program. U navedenim slučajevima škole su dužne poduzimati radnje u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima, Protokolom o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, Protokolom o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece, Pravilnikom o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnica i radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika i učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima.

Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade kontinuirano vodi evidenciju o broju prijava nasilja u osnovnim i srednjim školama Grada Zagreba, a sukladno dojavama iz škole. U razdoblju provedbe strategije, odnosno od 2018. do 2022., prijavljeno ih je 842, od čega ih je 555 (66%) prijavljeno u osnovnim, odnosno 287 (34%) u srednjim školama Grada Zagreba. U školskoj godini 2021./2022. prijavljeno je ukupno 241 slučaj nasilja, od čega 158 u osnovnim, a 83 slučajeva u srednjim školama. Najučestalije su prijave vršnjačkog nasilja (fizičko-verbalno), obiteljskog i internetskog nasilja te s društvenih mreža (cyber nasilje). Od ukupnog broja prijavljenih slučajeva nasilja u školskoj godini 2021. /2022. 16 je prijava za nasilje putem društvenih mreža, 12 prijava nasilja u obitelji te 10 prijava nasilja sa seksualnim obilježjima. Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade inicira dodatna postupanja centara za socijalnu skrb i prema potrebi se uključuje u rad interdisciplinarnih timova škola.

Školske preventivne programe provodi svaka odgojno-obrazovna ustanova sukladno svojim specifičnostima i potrebama. Jedan dio programa obuhvaća redovni i izborni školski program te dodatni rad u izvannastavnim aktivnostima u koje su integrirani sadržaji o štetnosti raznih rizičnih ponašanja (nasilničko ponašanje, nasilje u mladenačkim vezama, rodni stereotipi, seksualno nasilje, pušenje, alkohol, droge, kocka) te se s pomoću sadržaja i

poticanjem na konstruktivnije provođenja slobodnog vremena djecu i mlade odgaja da se odupiru (donošenju odluka) negativnim, tj. rizičnim ponašanjima.

U 2022. je pokrenut pilot-projekt „Zajednica aktivnih građana – ZAG“ što ga u školskoj godini 2022./2023. provode 43 učiteljice i učitelja, odnosno nastavnice i nastavnika u 26 osnovnih i u 3 srednje škole u Gradu Zagrebu i u kojima sudjeluje 664 učenica i učenika osnovnih i srednjih škola. Vezano za predmetnu temu prevencije nasilja u obitelji, važno je istaknuti da je naglasak na osvješćivanju važnosti temeljnih demokratskih vrijednosti te poticanju djelovanja u skladu s njima te razumijevanje vrijednosti mira i nenasilja, poštivanja ljudskih prava i sloboda, jednakosti, tolerancije i solidarnosti.

Uz građanski odgoj, u školskoj godini 2022./2023. je uveden program „Škola i Zajednica“ (ŠiZ) kao fakultativni predmet za učenice i učenike drugih i trećih razreda srednjih škola. Cilj mu je da kao nastavni predmet razvija znanja, vještine i stavove, navike i ponašanja potrebnih za aktivno djelovanje u zajednici, jačanje osjećaja osobne i društvene odgovornosti i povezanosti, suosjećanja s problemima sugrađanki i sugrađana, predanost procesima unaprjeđenja kvalitete života u zajednici. Učenice i učenici razmatraju važnost koja ljudska i građanska prava imaju u zaštiti sloboda, ali i u razvoju demokratskog društva te eliminiranju različitih aspekata društvene nejednakosti zbog dohodovnih razlika, dugotrajnog siromaštva i nejednakosti koje uvjetuje rodni identitet, etnicitet ili seksualna orijentacija.

Programi prevencije pojave i suzbijanja različitih oblika nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje, u suradnji s organizacijama civilnog društva

Projekti i programi organizacija civilnog društva kojima je cilj prevencija pojave i suzbijanje različitih oblika nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje, financiraju se na temelju Pravilnika o financiranju udruga iz proračuna Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 19/19, 18/21, 6/22 i 40/22), a putem javnih natječaja koje provode nadležna gradska upravna tijela (Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade).

Putem Gradskog ureda za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, programima financiranja udruga iz područja socijalnog i humanitarnog značenja na godišnjoj razini definirana su prioriteta područja financiranja programa, projekata i aktivnosti koje provode udruge i druge organizacije civilnog društva. Zaštita prava i podrška djeci i mladima, podrška obitelji i osobama starije životne dobi jedan je od prioriteta unutar kojeg se podržavaju aktivnosti savjetovanja i psihosocijalne pomoći, razvoja kompetencija pružatelja socijalnih usluga, senzibilizacije javnosti i prevencije nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje te niz drugih aktivnosti jačanja kompetencija i podrške roditeljima, jednoroditeljskim obiteljima i dr. Ured kontinuirano sufinancira programe i projekte organizacija civilnog društva koji obuhvaćaju aktivnosti kojima se potiče prosocijalno ponašanje i usvajanje adekvatnih oblika reagiranja, smanjivanje tolerancije na nasilje, prekidanje transgeneracijskog prenošenja nasilja, podizanje javne svijesti (radionice s djecom, predavanja, edukacije za roditelje i širu javnost), unaprjeđenje mentalnog zdravlja djece i mladih, mentalnog zdravlja žena i djece koji su preživjeli obiteljsko, partnersko nasilje ili seksualno nasilje pružanjem sveobuhvatne psihosocijalne podrške, psihološkog savjetovanja i psihoterapije. Financiranje programa prevencije pojave i suzbijanja različitih oblika nasilja u obitelji suradnjom s organizacijama civilnog društva provodi se i putem javnog natječaja iz područja zaštite zdravlja, a definirano je ciljevima i prioritetima programa financiranja udruga iz područja zaštite zdravlja.

U razdoblju od 2018. do 2022. podržano je 99 programa ili projekata organizacija civilnog društva koja se bave prevencijom nasilja u obitelji.

Mjera 1.

Provedba preventivnih aktivnosti u sustavu odgoja i obrazovanja te sustavu zdravstva

Nositelji: Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade, Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnici u provedbi: odgojno-obrazovne ustanove, Centar za zdravlje mladih, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. redovito provođenje preventivnih programa u predškolskom i školskom sustavu odgoja i obrazovanja,
2. redovito vođenje evidencija sukladno Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji u obrazovnom i zdravstvenom sustavu i drugim relevantnim protokolima,
3. osiguravanje rada *drop in* savjetovališta za roditelje namijenjene osnaživanju roditeljskih kapaciteta,
4. osiguravanje rada psihoedukativnih radionica za roditelje.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj provedenih preventivnih programa i broj uključenih sudionica i sudionika,
2. izvješće o postupanjima sukladno Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji u školskom i zdravstvenom sustavu,
3. broj uključenih roditelja, broj savjetovanja,
4. broj održanih predavanja/radionica,
5. broj sudionica i sudionika na predavanjima/radionicama.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 2.

Podržavanje provedbe projekata i programa organizacija civilnog društva koje rade na prevenciji pojave i suzbijanju različitih oblika nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnici u provedbi: Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo, organizacije civilnog društva

Aktivnost:

1. sufinanciranje programa i projekata organizacija civilnog društva koji rade na prevenciji i suzbijanju različitih oblika nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje, koji obuhvaćaju aktivnosti kojima se potiče rodna ravnopravnost, smanjivanje tolerancije na nasilje, usvajanje adekvatnih oblika reagiranja, zaustavljanje transgeneracijskog prenošenja nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje te podizanje javne svijesti.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj sufinanciranih programa i projekata,
2. broj korisnica i korisnika obuhvaćenih programima i projektima.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

II. PODRŠKA ŽRTVAMA NASILJA U OBITELJI

Podrška žrtvama nasilja u obitelji od velike je važnosti za zaustavljanje i sprječavanje nasilja u obitelji. Bitne odrednice sustava podrške su pravovremenost, ciljanost, zaštita, osnaživanje i (re)integracija u društvo. Zagrebački model podrške žrtvama nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje, sadržava mrežu socijalnih usluga (savjetovališta i skloništa), stambeno zbrinjavanje, pripreme za zapošljavanje, zapošljavanje i daljnju integraciju u društvo nakon proživljenog nasilja.

Skloništa za žrtve nasilja u obitelji na području grada Zagreba djeluju u sklopu gradske ustanove socijalne skrbi Doma za djecu i odrasle – žrtve nasilja u obitelji "Duga – Zagreb" (u daljnjem tekstu: Dom "Duga – Zagreb") te dviju organizacija civilnog društva koje vode autonomna skloništa za žrtve obiteljskog nasilja, i to udruge Autonomna ženska kuća Zagreb – žene protiv nasilja nad ženama (u daljnjem tekstu: udruga Autonomna ženska kuća Zagreb) i Udruge Ženska pomoć sada – SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja (u daljnjem tekstu: udruga Ženska pomoć sada). Djelatnost Doma "Duga – Zagreb" financira se iz proračuna Grada Zagreba, dok se skloništa udruge Ženska pomoć sada i udruge Autonomna ženska kuća Zagreb (autonomna skloništa) dijelom financiraju iz proračuna Grada Zagreba temeljem Pravilnika o financiranju udruga iz proračuna Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 19/19, 18/21, 6/22 i 40/22), a dijelom iz državnog proračuna Republike Hrvatske i drugih izvora. Skloništa organiziraju i osiguravaju privremeni smještaj, stanovanje, prehranu i brinu o zdravlju/higijeni te pružaju psihosocijalni tretman žrtvama koje su kod njih smještene i uključuju ih u različite oblike grupnih i individualnih psiholoških tretmana s djecom i s odraslim osobama, pravno savjetuju te posreduju u kontaktima sa socijalnim radnicama i radnicima (u smještaju djece u dječje vrtiće i škole, radi ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu i prava iz sustava socijalne skrbi i slično). U skloništima djeluju i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji za žrtve koje nisu smještene u skloništu, a u savjetovališta se mogu obratiti osobno, telefonski (SOS telefonska linija) ili elektronički. Savjetovališta im također pružaju pravnu, socijalnu i psihološku pomoć, dok su SOS linije dostupne i u hitnim slučajevima 24 sata dnevno. Uz savjetovališta, djeluju i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji (Savjetovališta Udruge B.a.B.e. – Budi aktivna. Budi emancipiran) te za žrtve seksualnog nasilja (Udruga Ženska soba, Centar za žrtve seksualnog nasilja) koje Grad Zagreb sufinancira putem javnog natječaja. Za žene s invaliditetom je namijenjen program Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH – SOS telefon za žene s invaliditetom žrtve nasilja. Financiranje programa skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji provodi se također putem javnog natječaja čiji su prioriteti financiranja definirani programom financiranja udruga iz područja pružanja socijalnih usluga. Tako su, između ostalih, ciljevi financiranja udruga iz područja pružanja socijalnih usluga: potpora radu skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji, osiguranje psihosocijalne i pravne pomoći žrtvama nasilja i osiguranje savjetodavnih usluga za obitelji u riziku. U skladu s navedenim ciljevima, prioritetna područja financiranja su: privremeni smještaj i podrška za žrtve nasilja u obitelji (podrška radu skloništa i savjetovališta) (u sklopu prioritetnog područja I) kao i preventivni i tretmanski programi podrške djeci, obitelji i žrtvama nasilja (prioritetno područje II). Na temelju navedenog programa, u 2022. je po drugi puta raspisan javni natječaj za financiranje trogodišnjih programa udruga iz područja pružanja socijalne usluge privremenog smještaja beskućnika i potpore radu skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji za razdoblje od 2022. do 2024. iz proračuna Grada Zagreba, dok je u 2022. nastavljeno financiranje programa za II. prioritetno područje temeljem javnog natječaja za financiranje trogodišnjih programa udruga iz područja razvoja mreže socijalnih usluga usmjerenih prioritetnim korisničkim skupinama za razdoblje od 2020. do 2022. iz proračuna Grada Zagreba. Trogodišnje financiranje omogućeno je od 2019., čime je osiguran kontinuitet i sigurnost financiranja.

Grad Zagreb je prva lokalna zajednica u Republici Hrvatskoj koja je Odlukom o najmu stanova (Službeni glasnik Grada Zagreba 22/09, 3/12, 15/12, 22/13, 11/20 i 27/21 – pročišćeni tekst) uvela posebno pravo (izvan liste reda prvenstva) na stambeno zbrinjavanje žrtava obiteljskog nasilja. Stan se daje u najam sa zaštićenom najamninom na vrijeme do pet godina na prijedlog Povjerenstva za davanje stanova u najam te je moguće produžiti njegovo korištenje uz propisane uvjete. Od 2012. do 2021. Grad Zagreb je osigurao je stanove za 100 osoba/obitelji žrtava nasilja u obitelji.

Poticanje, provedbu i praćenje zapošljavanja žrtava nasilja u obitelji koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područna služba Zagreb uključuju redovito vođenje standardizirane evidencije nezaposlenih osoba žrtava obiteljskog nasilja te njihovo uključivanje u proces pripreme za zapošljavanje i posredovanja u zapošljavanju. U razdoblju od 2018. do 2022. u evidenciji nezaposlenih osoba je prosječno evidentirano 38 osoba žrtava obiteljskog nasilja, s trendom smanjivanja njihova broja posljednjih godina. Radi bržeg i lakšeg uključivanja na tržište rada, Područna služba Zagreb održava aktivacijske radionice za pripremu za samozapošljavanje te redovita individualna savjetovanja i *online* konzultacije. Sve aktivnosti s nezaposlenim osobama – žrtvama obiteljskog nasilja su usmjerene na njihovo osnaživanje, vraćanje samopouzdanja, pomoć i podršku za aktivno traženje posla i ostvarenje zaposlenja. U 2021. iz evidencije nezaposlenih se vidi da su se zaposlile 24 nezaposlene osobe žrtve obiteljskog nasilja. Također, provode se prezentacije mjera aktivne politike zapošljavanja prema poslodavcima i *online* konzultacije s poslodavcima korisnicima mjera za zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji.

Zagrebački inovacijski centar d.o.o. u okviru Poduzetničkog centra – Plavog ureda sudjeluje u projektima i programima Grada Zagreba u organizaciji seminara i savjetovanja radi promocije poduzetničke kulture i jačanja poduzetničkih vještina. Aktivnosti koje se provode unutar Centra (edukacija, savjetodavne konzultantske usluge, pomoć poduzetnicama i poduzetnicima pri apliciranju na EU fondove i drugo) namijenjene su i socijalno osjetljivim skupinama, dakle i žrtvama nasilja u obitelji.

Mjera 1.

Osiguravanje financijske potpore radu skloništa i/ili savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji i za žrtve seksualnog nasilja

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom
Suradnici u provedbi: Dom "Duga – Zagreb", organizacije civilnog društva koje vode skloništa i/ili savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji i za žrtve seksualnog nasilja.

Aktivnosti:

1. osiguranje kontinuirane financijske potpore radu skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji čiji je osnivač Grad Zagreb,
2. osiguranje kontinuirane i pravodobne financijske potpore radu skloništa i/ili savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji i za žrtve seksualnog nasilja organizacijama civilnog društva provedbom trogodišnjih natječaja,
3. analiziranje podataka vezanih za skloništa i savjetovališta,
4. osmišljavanje programa financiranja organizacija civilnog društva iz područja zaštite od nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj skloništa i savjetovališta te iznos osiguranih sredstava za rad skloništa i savjetovališta kojima je osnivač Grad Zagreb,
2. broj skloništa i/ili savjetovališta te iznos osiguranih sredstava za rad skloništa i/ili savjetovališta koje vode organizacije civilnog društva na području Zagreba,
3. izrada analize podataka o korisnicima i korisnicima skloništa i savjetovališta,
4. usvajanje programa financiranja organizacija civilnog društva iz područja zaštite od nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje.

Razdoblje provedbe: kontinuirano, za točku 4. – 2024. godina

Mjera 2.

Provoditi evaluaciju kvalitete rada skloništa i/ili savjetovališta te superviziju stručnjakinja i stručnjaka

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnici u provedbi: skloništa i/ili savjetovališta.

Aktivnosti:

1. osiguravanje nezavisne evaluacije kvalitete rada skloništa i/ili savjetovališta čiji je osnivač Grad Zagreb, a koje vode organizacije civilnog društva,
2. osiguravanje supervizije stručnjakinja i stručnjaka koji rade u skloništima i savjetovalištim, a
3. izrada evaluacijskih izvješća.

Pokazatelji uspješnosti:

1. osigurana nezavisna evaluacija kvalitete rada skloništa i/ili savjetovališta čiji je osnivač Grad Zagreb i koje vode organizacije civilnog društva,
2. osigurana supervizija stručnjakinja i stručnjaka koji rade u skloništima i savjetovalištim, a
3. izrada evaluacijskih izvješća.

Razdoblje provedbe: 2024. – 2025. godina

Mjera 3.

Osiguravanje stanova za žrtve nasilja u obitelji na korištenje skloništima na području Grada Zagreba radi uspješnije integracije

Nositelj: Gradski ured za upravljanjem imovinom i stanovanje

Suradnici u provedbi: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, skloništa na području Grada Zagreba.

Aktivnosti:

1. osiguravanje stanova skloništima za žrtve nasilja u obitelji na području Grada Zagreba,
2. izrada godišnje analize uspješnosti integracije žrtava nasilja u obitelji.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj stanova osiguran za skloništa,
2. broj korisnika u stanovima,
3. izrada godišnje analize uspješnosti integracije žrtava nasilja u obitelji.

Razdoblje provedbe: 2023. – 2025. godina

Mjera 4.

Osiguravanje najma stanova žrtvama nasilja u obitelji

Nositelj: Gradski ured za upravljanjem imovinom i stanovanje

Suradnik u provedbi: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom.

Aktivnosti:

1. izrada mišljenja o potrebi stambenog zbrinjavanja i utvrđivanja prava na stambeno zbrinjavanje,
2. najam stanova žrtvama nasilja u obitelji,
3. vođenje evidencije o podnositeljicama i podnositeljima zahtjeva za stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji,
4. vođenje evidencije o stambenom zbrinjavanju žrtava nasilja u obitelji.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj izrađenih mišljenja o potrebi stambenog zbrinjavanja i utvrđivanja prava na stambeno zbrinjavanje,
2. broj podnesenih zahtjeva za stambeno zbrinjavanje,
3. godišnji broj stambeno zbrinutih osoba – žrtava nasilja u obitelji.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 5.

Osiguravanje stručne pomoći i podrške djeci i mladima koji su traumatizirani nasiljem u obitelji

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnici u provedbi: Centar za pružanje usluga u zajednici „Savjetovalište Luka Ritz“, Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, Dom "Duga – Zagreb", Centar za zdravlje mladih, organizacije civilnog društva.

Aktivnosti:

1. osiguravanje stručne pomoći i podrške djeci i mladima koji su traumatizirani nasiljem u obitelji te usluga iz zdravstvenog sustava i sustava socijalne skrbi,
2. osiguranje financijskih sredstava za pružanje stručne pomoći i podrške djeci i mladima koji su traumatizirani nasiljem u obitelji.

Pokazatelji uspješnosti:

1. utvrđivanje i javno objavljivanje mreža pružatelja stručne pomoći i podrške,
2. broj djece i mladih kojima je pružena stručna pomoć i podrška zbog traumatiziranosti nasiljem u obitelji.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 6.

Osiguravanje provedbe programa podrške žrtvama nasilja u obitelji nakon izlaska iz skloništa

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnici u provedbi: Dom "Duga – Zagreb", organizacije civilnog društva koje vode skloništa i/ili savjetovališta za žrtve nasilja ili seksualnog nasilja, Hrvatski zavod za socijalni rad – Služba Grada Zagreba.

Aktivnosti:

1. provedba programa podrške žrtvama nasilja u obitelji (potpora u zapošljavanju, stambenome zbrinjavanju, pravnome savjetovanju te psihosocijalna potpora itd.) nakon izlaska iz skloništa radi osamostaljivanja, osnaživanja i uspješne socijalne integracije.

Pokazatelji uspješnosti:

1. provedba programa podrške žrtvama nasilja u obitelji nakon izlaska iz skloništa,
2. broj žrtava nasilja u obitelji koji su uključeni u program podrške.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 7.

Podrška žrtvama nasilja u obitelji kod uključivanja/povratka na tržište rada

Nositelji: Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područna služba Zagreb, Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnici u provedbi: Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje, ustanove za obrazovanje odraslih.

Aktivnosti:

1. vođenje evidencije o nezaposlenim osobama – žrtvama nasilja u obitelji,
2. priprema nezaposlenih osoba – žrtava nasilja u obitelji za aktivno traženje posla profesionalnim usmjeravanjem,
3. uključivanje nezaposlenih žrtava nasilja u obitelji u besplatne programe osposobljavanja/ prekvalifikacija,
4. posredovanje i poticanje zapošljavanja/samozapošljavanja nezaposlenih osoba žrtava nasilja u obitelji.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj nezaposlenih osoba žrtava nasilja u obitelji u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područne službe Zagreb,
2. broj nezaposlenih osoba žrtava nasilja u obitelji uključenih u radionice osnaživanja za aktivno traženje posla i profesionalno usmjeravanje radi izbora obrazovnih programa,
3. izrađenost kriterija za uključivanje žrtava nasilja u obitelji u programe osposobljavanja/prekvalifikacije,
4. broj nezaposlenih osoba žrtava nasilja u obitelji koje su završile programe osposobljavanja/ prekvalifikacija.
5. broj zaposlenih iz evidencije nezaposlenih osoba žrtava nasilja u obitelji

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 8.

Jačanje međusektorske suradnje radi podrške žrtvama nasilja u obitelji kod povratka/ uključivanja na tržište rada

Nositelj provedbe: Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područna služba Zagreb

Suradnici u provedbi: Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje, poslodavci, organizacije civilnog društva.

Aktivnosti:

1. suradnja imenovanih koordinatorica i koordinatora u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, Područne službe Zagreb sa skloništima i savjetovalištima za žrtve nasilja u obitelji,
2. javno i individualno informiranje poslodavaca o mogućnostima i prednostima zapošljavanja žrtava nasilja u obitelji,
3. praćenje provedbe programa korištenja potpora za poduzetnice i poduzetnike, pravne i fizičke osobe koje zapošljavaju žrtve nasilja u obitelji.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj kontakata i radnih sastanaka između imenovanih koordinatorica i koordinatora za žrtve nasilja u obitelji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje – Područne službe Zagreb s poslodavcima, skloništima i savjetovalištima za žrtve nasilja u obitelji,
2. broj organiziranih radionica radi osnaživanja i aktivnog traženja posla za žrtve nasilja u obitelji koje su smještene u skloništima te za korisnice i korisnike usluga savjetovališta radi unaprjeđenja njihove zapošljivosti,
3. broj žrtava nasilja u obitelji koje su sudjelovale na radionicama
4. broj žrtava nasilja u obitelji koje su informirane o potrebama lokalnog tržišta rada,
5. broj održanih tribina, okruglih stolova, predavanja, informativnih radijskih i televizijskih emisija, količina tiskanih materijala te broj individualnih posjeta poslodavcima radi predstavljanje mogućnosti zapošljavanja nezaposlenih osoba žrtava nasilja u obitelji s posebnim naglaskom na mogućnost korištenja mjera aktivne politike zapošljavanja.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

III. PODRŠKA POSEBNO RANJIVIM SKUPINAMA ŽRTAVA NASILJA U OBITELJI

Posebno ranjive skupine žrtava nasilja u obitelji, npr. osobe s invaliditetom, osobe starije životne dobi, osobe pod međunarodnom zaštitom, pripadnice i pripadnici nacionalnih manjina, tražitelji i tražiteljice međunarodne zaštite te LGBTQI+ osobe zahtijevaju prilagođen pristup s obzirom na to da pripadaju specifičnim skupinama. Od iznimne je važnosti unaprjeđenje sustava zaštite i prava tih skupina, prilagodba prostora u kojima skloništa i savjetovališta djeluju da bi im se osigurao što sigurniji i pristupačniji boravak te podupiranje organizacija civilnog društva koje programski djeluju i podržavaju prava i položaj žrtava obiteljskog nasilja, osobito ranjivih skupina. Grad Zagreb je u dosadašnjem razdoblju podupirao aktivnosti koje su imale za cilj podršku gore navedenih skupina. Duga – Zagreb“ ima sklonišne prostore prilagođene osobama s invaliditetom, a putem natječaja za organizacije civilnog društva kontinuirano se podržavaju programi za žene s invaliditetom – žrtve nasilja u obitelji (SOIH – SOS telefon za žene s invaliditetom žrtve nasilja). Podržano je istraživanje o temi nasilja nad osobama starije životne dobi, a u okviru europskog projekta „Centar za integraciju“ čiji je nositelj Grad Zagreb oformio se i SOS telefon za starije žrtve obiteljskog nasilja unutar gradske ustanove „Duga – Zagreb“. Domovi za starije osobe čiji je osnivač Grad Zagreb redovito su informirali i educirali korisnice i korisnike, obitelji korisnica i korisnika te stručnu javnost o pojavi nasilja u obitelji nad osobama starije životne dobi. Grad Zagreb podržava i organizacije civilnog društva koje se bave integracijom osoba pod međunarodnom zaštitom te podrškom tražiteljicama i tražiteljima međunarodne zaštite kao i projektima za pripadnice i pripadnike nacionalnih manjina te za LGBTQI+ osobe. Tijekom provedbe dosadašnjih strategija, u praksi se pokazala potreba za sveobuhvatnijom skrbi za žrtve obiteljskog nasilja starije životne dobi koje imaju niz specifičnih potreba prilikom smještaja ili boravka u skloništima i potrebno im je osigurati poseban pristup i smještaj u ustanove sa specijaliziranim mogućnostima skrbi za starije osobe. Također se uočava nedostatak servisa, ali i stigmatizacija LGBTQI+ žrtava obiteljskog nasilja za koje je, kroz projekte organizacija civilnog društva dijelom osigurana sigurna mreža podrške kroz financiranje ciljanih aktivnosti. Iskazuje se i problem jezičnih barijera kada se radi o žrtvama nasilja u obitelji koje su ujedno i pripadnice i pripadnici nacionalnih manjina ili se nalaze pod međunarodnom zaštitom te treba omogućiti financiranje programa koji omogućuju pomoć u komunikaciji te savjetovanju i tumačenju njihovih prava.

Mjera 1.

Unaprjeđivanje sustava podrške pravima i položaja osoba s invaliditetom žrtava nasilja u obitelji

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom
Suradnici u provedbi: udruga osoba s invaliditetom i za osobe s invaliditetom.

Aktivnosti:

1. osiguravanje financijske potpore organizacijama civilnog društva koje programski djeluju radi zaštite prava žena s invaliditetom žrtava nasilja u obitelji,
2. održavanje sastanaka, okruglih stolova, javnih kampanja i slično, senzibilizacije javnosti,
3. poticanje suradnje organizacija civilnog društva koje rade sa ženama s invaliditetom radi razmjene iskustava, znanja i jačanja kapaciteta u pružanju podrške.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj dodijeljenih financijskih potpora organizacijama civilnog društva koje programski djeluju radi zaštite prava žena s invaliditetom žrtava nasilja u obitelji,
2. broj održanih sastanaka, okruglih stolova i sličnih aktivnosti radi senzibilizacije javnosti o nasilju u obitelji nad osobama s invaliditetom,
3. broj održanih susreta organizacija civilnog društva radi razmjene iskustava i znanja.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 2.

Prilagodba prostora skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji za pristup i boravak osoba s invaliditetom

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnik u provedbi: Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i promet

Aktivnosti:

1. analiza pristupačnosti prostora u skloništima i/ili savjetovalištima za žrtve nasilja u obitelji za osobe s invaliditetom,
2. prilagodba prostora skloništa i savjetovališta za pristup i boravak za žrtve nasilja u obitelji – osobe s invaliditetom.

Pokazatelji uspješnosti:

1. izrađena analiza pristupačnosti prostora u skloništima za žrtve nasilja u obitelji za osobe s invaliditetom,
2. prilagođeni prostori skloništa i savjetovališta za pristup i boravak žrtve nasilja u obitelji za osobe s invaliditetom.

Razdoblje provedbe: za točku 1. - 2023. godina, za točku 2. - kontinuirano

Mjera 3.

Unaprjeđivanje sustava podrške pravima i položaju žrtava nasilja u obitelji starije životne dobi

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnici u provedbi: domovi za starije osobe čiji je osnivač Grad Zagreb, Dom „Duga – Zagreb, organizacije civilnog društva.

Aktivnosti:

1. educiranje djelatnica i djelatnika domova za starije osobe o pojavnostima nasilja nad osobama starije životne dobi,
2. osiguravanje financijske potpore organizacijama civilnog društva koje programski djeluju radi zaštite prava osoba starije životne dobi,
3. održavanje sastanaka, okruglih stolova i sličnih aktivnosti radi senzibilizacije javnosti o temi zaštite osoba starije životne dobi od nasilja u obitelji,
4. osiguravanje privremenog smještaja za žrtve nasilja u obitelji starije životne dobi u domovima za starije osobe čiji je osnivač Grad Zagreb uz adekvatnu psihosocijalnu podršku mobilnih timova sastavljenih od stručnjakinja i stručnjaka koji rade u području podrške žrtvama.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj održanih edukacija djelatnica i djelatnika domova za starije osobe o pojavnostima nasilja nad osobama starije životne dobi,
2. broj osiguranih financijskih potpora organizacijama civilnog društva koje programski djeluju radi zaštite prava osoba starije životne dobi,
3. broj održanih sastanaka, okruglih stolova i sličnih aktivnosti radi senzibilizacije javnosti o temi zaštite osoba starije životne dobi od nasilja,
4. broj privremeno smještenih žrtava nasilja u obitelji starije životne dobi u domove za starije osobe čiji je osnivač Grad Zagreb uz adekvatnu psihosocijalnu podršku mobilnih timova sastavljenih od stručnjakinja i stručnjaka koji rade u području podrške žrtvama.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 4.

Unapređivanje sustava zaštite prava i položaja žrtava nasilja u obitelji – LGBTQI+ osoba, pripadnica i pripadnika nacionalnih manjina, osoba pod međunarodnom zaštitom i tražiteljica i tražitelja međunarodne zaštite

Nositelji: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo

Suradnici u provedbi: organizacije civilnog društva.

Aktivnosti:

1. osiguravanje financijske potpore organizacijama civilnog društva koje programski djeluju radi zaštite prava i položaja žrtava nasilja u obitelji LGBTQI+ osobama, pripadnicama i pripadnicima nacionalnih manjina, osoba pod međunarodnom zaštitom i tražiteljica i tražitelja međunarodne zaštite
2. osiguravanje podrške u komunikaciji i savjetovanju radi ostvarivanja prava pripadnica i pripadnika nacionalnih manjina, osoba pod međunarodnom zaštitom i tražiteljica i tražitelja međunarodne zaštite,
3. održavanje sastanaka, okruglih stolova i sličnih aktivnosti u senzibilizaciji javnosti o temi zaštite prava i položaja žrtava obiteljskog nasilja, osobito ranjivih skupina.

Pokazatelji uspješnosti:

1. osiguranje financijskih potpora organizacijama civilnog društva koje programski djeluju radi zaštite prava i položaja žrtava nasilja u obitelji LGBTQI+ osoba, pripadnica i pripadnika nacionalnih manjina, osoba pod međunarodnom zaštitom i tražiteljica i tražitelja međunarodne zaštite,
2. broj održanih savjetovanja uz podršku radi komunikacije za žrtve obiteljskog nasilja pripadnica i pripadnika nacionalnih manjina, osoba pod međunarodnom zaštitom i tražiteljica i tražitelja međunarodne zaštite,
3. broj održanih sastanaka, okruglih stolova i sličnih aktivnosti u senzibilizaciji javnosti o temi zaštite prava i položaja žrtava obiteljskog nasilja, osobito ranjivih skupina.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

IV. PSIHOSOCIJALNI TRETMAN POČINITELJA I POČINITELJICA NASILJA U OBITELJI

Zaštitna mjera obveznoga psihosocijalnog tretmana počinitelja i počiniteljica nasilja u obitelji izriče se odlukom suda temeljem Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine 70/17, 126/19 i 84/21), a može se izreći članu ili članici obitelji radi otklanjanja njegovog/njezinog nasilničkog ponašanja ili ako postoji opasnost da bi mogao/mogla ponoviti nasilje u obitelji. Mjera se može izreći u trajanju od najmanje 6 mjeseci, a način i mjesto provođenja mjere propisano je Pravilnikom o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana (Narodne novine 116/18). Svrha provođenja psihosocijalnog tretmana je zaustavljanje i sprječavanje daljnjeg nasilničkog ponašanja postizanjem pozitivnih promjena u ponašanju počinitelja i počiniteljica nasilja u obitelji. Cilj provođenja psihosocijalnog tretmana je poticanje počinitelja i počiniteljice da prepozna svoje nasilno ponašanje, prihvati odgovornost za takvo ponašanje te usvoji obrasce nenasilnog ponašanja.

Psihosocijalni tretman počinitelja i počiniteljica kaznenih djela s obilježjem nasilja provodi se sukladno članku 70. Kaznenog zakona (Narodne novine 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19 i 84/21) te ovu mjeru sud može izreći počinitelju i počiniteljici koji/koja je počinio/počinila kazneno djelo s obilježjem nasilja, postoji li opasnost da će počiniti isto ili slično djelo.

Navedene mjere mogu se provoditi u zdravstvenim ustanovama te kod pravnih odnosno fizičkih osoba koje posjeduju odobrenje tijela nadležnog za poslove pravosuđa za provođenje mjere.

Od svibnja 2009. Dom "Duga – Zagreb" ima odobrenje za verificirano provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja i počiniteljice nasilja u obitelji. Ova ustanova provodi psihosocijalni tretman na izdvojenoj lokaciji od ustanove, uz financijsku podršku Grada Zagreba (Gradskog ureda za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom) te u suradnji s Državnim odvjetništvom i nadležnim sudovima. Tretman se odvija svakodnevno u dvije smjene. U 2019. su otvoreni novi prostori Tretmanskog centra za počinitelje nasilja u obitelji u prostoru u vlasništvu Grada Zagreba. Tretman je strukturiran i temeljen na kognitivno-bihevioralnim principima, a na provedbi tretmana kroz inicijalni, tretmanski i evaluacijski dio sudjeluje stručni tim sastavljen od socijalnih radnica i radnika, psihologinja i psihologa te psihoterapeutkinja i psihoterapeuta.

Od 2018. na tretman je upućeno 447 osoba (78% muškaraca te 22% žena), međutim nisu svi/sve uključeni/e u grupni/individualni tretman. Razlog neuključivanja je neodazivanje na tretman ili kada sud u tretman uputi osobe koje ne zadovoljavaju kriterije sukladno Standardima za provedbu tretmana (osobe s problemima ovisnosti, osobe s kognitivno sniženim kapacitetima i dr.). Od 243 uključena počinitelja i počiniteljice, tretman je uspješno završilo 34 % polaznika i polaznica, 51 % djelomično uspješno, a 15% neuspješno ili je tretman neredovito pohađalo.

Mjera 1.

Provoditi psihosocijalni tretman počinitelja i počiniteljica nasilja u obitelji

Nositelj: Dom "Duga – Zagreb"

Suradnici u provedbi: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, Ministarstvo pravosuđa i uprave.

Aktivnosti:

1. osiguranje uvjeta za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja i počiniteljica nasilja u obitelji,
2. redovito praćenje uspješnosti psihosocijalnog tretmana počinitelja i počiniteljica nasilja u obitelji,
3. osiguravanje edukacije stručnjakinja i stručnjaka radi jačanja kompetencija onih koji rade u ovom području,
4. redovito osiguravanje sredstva za provedbu psihosocijalnog tretmana.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj osoba uključenih u psihosocijalni tretman,
2. broj osoba koje su uspješno završile psihosocijalni tretman,
3. izrađena analiza podataka o osobama uključenim u psihosocijalni tretman na godišnjoj razini,
4. broj i vrsta edukacija za stručnjakinje i stručnjake koji rade u ovom području,
5. iznos osiguranih sredstava za provedbu psihosocijalnog tretmana.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 2.

Evaluiranje kvalitete i ishoda psihosocijalnog tretmana počinitelja i počiniteljica nasilja u obitelji

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnik u provedbi: Dom "Duga – Zagreb".

Aktivnosti:

1. izrada nezavisne evaluacije kvalitete i ishoda psihosocijalnog tretmana počinitelja i počiniteljice nasilja u obitelji,
2. izrada izvješća evaluacije kvalitete i ishoda psihosocijalnog tretmana.

Pokazatelji uspješnosti:

1. izrađena nezavisna evaluacija kvalitete i ishoda psihosocijalnog tretmana počinitelja i počiniteljice nasilja u obitelji,
2. izrađeno izvješće evaluacije kvalitete i ishoda psihosocijalnog tretmana.

Razdoblje provedbe: 2024. godina

V. UNAPRJEĐENJE MEĐURESORNE SURADNJE I IZOBRAZBA STRUČNJAKINJA I STRUČNJAKA KOJE/I RADE U PODRUČJU ZAŠTITE OD NASILJA U OBITELJI

Na području cjelovite podrške žrtvama nasilja u obitelji posebnu ulogu ima međuresorna suradnja u sustavu (socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja, policije, pravosuđa i dr.) koji su odgovorni za suzbijanje nasilja u obitelji, u postupanju i poduzimanju propisanih mjera u postojećim slučajevima te istodobnog preveniranja novih događaja nasilja u obitelji. Iako već postoje primjeri dobre prakse u radu tijela nadležnih za postupanje u obiteljskom nasilju, iskustva pokazuju da je radi unaprjeđenja učinkovitosti postupanja nužno kontinuirano raditi na poboljšanju međuresorne suradnje te na razmjeni iskustava i informacija vezanih za nasilje u obitelji. U Gradu Zagrebu djeluje Povjerenstvo za zaštitu od nasilja u obitelji kao i Tim Grada Zagreba za zaštitu i sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. U okviru Gradske skupštine Grada Zagreba djeluje Povjerenstvo za ravnopravnost spolova koje Gradskoj skupštini Grada Zagreba predlaže donošenje općih akata iz područja ravnopravnosti spolova, izrađuje gradske strateške dokumente iz područja ravnopravnosti spolova te provodi mjere iz nacionalnih i gradskih strateških dokumenata iz područja ravnopravnosti spolova.

Taj institucionalni okvir okuplja široku multisektorsku bazu stručnjakinja i stručnjaka s područja zaštite i podrške žrtvama nasilja u obitelji te odražava sustavan rad na unaprjeđenju suradnje.

Tijekom pandemije virusa COVID-19 Povjerenstvo za zaštitu od nasilja u obitelji je s Timom Grada Zagreba za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji izradilo zajedničko priopćenje zbog povećanog rizika od obiteljskog nasilja i tako je informiralo žrtve nasilja u obitelji, ali i širu javnost, o socijalnim uslugama na području Grada Zagreba. Zajedničko priopćenje je poslano svim sredstvima javnog priopćavanja te je objavljeno na mrežnim stranicama Grada Zagreba.

Također, u okviru međusektorske suradnje se kontinuirano razmjenjuju podaci vezani za postupanja policije u slučajevima nasilja u obitelji. U svom radu, Policijska uprava zagrebačka surađuje s nadležnim podružnicama Centra za socijalnu skrb Zagreb, odgojno-obrazovnim i zdravstvenim ustanovama, uredima Vlade Republike Hrvatske i organizacijama civilnog društva.

Izobrazba stručnjakinja i stručnjaka je neizostavan čimbenik u borbi protiv nasilja u obitelji jer se stručnim usavršavanjem može kvalitetno odgovoriti na različite vrste nasilja budući da se pojavnost nasilja s vremenom sve više diversificira pa oblici postaju suptilniji, ali s jednako pogubnim posljedicama. Grad Zagreb dosada je podržavao edukacije stručnjakinja i stručnjaka podržavajući organiziranje okruglih stolova, radionica, specijaliziranih edukacija te seminara ili su ih gradske službenice i službenici, a koje/i rade na području zaštite od nasilja u obitelji, pohađale/li.

Mjera 1.

Redovita razmjena podataka u području zaštite od nasilja u obitelji

Nositelji: Policijska uprava Zagrebačka, Hrvatski zavod za socijalni rad – Služba Grada Zagreba

Suradnik u provedbi: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Aktivnosti:

1. redovita razmjena podataka (broj prijava nasilja Hrvatskom zavodu za socijalni rad – Službi Grada Zagreba, broj prijavljenih kaznenih djela i prekršaja iz područja obiteljskog nasilja, broj femicida te ostali značajni statistički pokazatelji)
2. izrada godišnjeg izvješća kao njegova sastavnog dijela o provedbi mjera i aktivnosti Zagrebačke strategije.

Pokazatelji uspješnosti:

1. izrađena godišnja analiza kao sastavnog dijela izvješća o provedbi mjera i aktivnosti Zagrebačke strategije

Razdoblje provedbe: kontinuiramo

Mjera 2.

Unaprjeđivanje međuresorne suradnje u području zaštite žrtava nasilja u obitelji

Nositelji: Gradski ured za socijalnu zaštitu zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, Povjerenstvo za zaštitu od nasilja u obitelji i Tim Grada Zagreba za zaštitu i sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

Suradnici u provedbi: Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade, Policijska uprava zagrebačka, Hrvatski zavod za socijalni rad – Služba Grada Zagreba, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, obrazovne, zdravstvene i socijalne ustanove, organizacije civilnog društva.

Aktivnosti:

1. održavanje redovitih sjednica Povjerenstva za zaštitu od nasilja u obitelji,
2. održavanje redovitih sjednica Tima Grada Zagreba za zaštitu i sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji,
3. suradnja s organizacijama civilnog društva koje vode skloništa i/ili savjetovališta.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj održanih sjednica Povjerenstva za zaštitu od nasilja u obitelji,
2. broj održanih sjednica Tima Grada Zagreba za zaštitu i sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji,
3. broj održanih međuresornih sastanaka,
4. prikaz tema sjednica i sastanaka.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 3.

Izobrazba stručnih osoba o problematici nasilja u obitelji s naglaskom na rodnu perspektivu

Nositelji: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, Dom „Duga – Zagreb“

Suradnici u provedbi: Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Gradske skupštine Grada Zagreba, odgojno-obrazovne ustanove, ustanove socijalne skrbi, zdravstvene ustanove, organizacije civilnog društva, policija, sustav pravosuđa.

Aktivnosti:

1. održavanje stručnih skupova i specijaliziranih edukacija za djelatnice i djelatnike gradskih upravnih tijela, odgojno-obrazovne djelatnice i djelatnike, djelatnice i djelatnike u sustavu socijalne skrbi, zdravstva, policije, pravosuđa i organizacija civilnog društva,
2. osiguranje financijskih sredstava za provedbu programa,
3. provedba evaluacije programa izobrazbe.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj organiziranih stručnih skupova i radionica,
2. osigurana financijska sredstva za provedbu programa,
3. evaluacija programa izobrazbe.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

VI. SENZIBILIZACIJA JAVNOSTI

Rodno uvjetovano nasilje je najistaknutiji pokazatelj nejednakih odnosa moći između žena i muškaraca. Neravnopravna društva u kojima je izražen problem rodne neravnopravnosti generiraju veću pojavnost nasilja u obitelji. Senzibilizacija šire javnosti za potrebe žrtava nasilja u obitelji i područje zaštite od nasilja u obitelji je pretpostavka pravodobnog pružanja pomoći žrtvama nasilja. Upravo zato je osmišljavanje i provedba javnih akcija i kampanja iznimno korisna i učinkovita metoda upoznavanja šire javnosti s određenom problematikom. Različitim aktivnostima na području Grada Zagreba su u proteklom razdoblju brojne građanke i brojni građani, stručna i šira javnost, senzibilizirani o pitanjima iz područja obiteljskog nasilja, nasilja nad ženama i djecom, osobito osjetljivih skupina žrtava nasilja u obitelji, seksualnog i vršnjačkog nasilja i slično.

Radi podizanja svijesti o predmetnim temama, na razini gradskih upravnih i radnih tijela se obilježavaju važni datumi kako bi se podignula svijest o položaju žena, mogućnostima i važnosti prijave nasilja od strane žrtava i svjedokinja i svjedoka nasilja, rodnoj dimenziji nasilja i posljedicama društvenih nejednakosti. Pridavanjem veće važnosti obilježavanju tih datuma, javnost se senzibilizira za pitanja ženskih ljudskih prava, prava djece, tolerancije, nenasilja i rodne ravnopravnosti. Također, okrugli stolovi, radionice i tribine na koje se odaziva stručna javnost pokazuju se kao dobar način otvaranja rasprave o specifičnim pitanjima iz problematike obiteljskog nasilja.

Mjera 1.

Redovito obilježavanje datuma koji su vezani uz senzibilizaciju javnosti za problematiku nasilja u obitelji i promicanja ženskih ljudskih prava

Nositelji: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade, Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo

Suradnici u provedbi: Povjerenstvo za zaštitu od nasilja u obitelji, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Gradske skupštine Grada Zagreba, Tim Grada Zagreba za zaštitu i sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Dom „Duga – Zagreb“, Obiteljski centar Grada Zagreba, organizacije civilnog društva.

Aktivnosti:

1. obilježavanje datuma kojima se senzibilizira javnost za problematiku nasilja u obitelji i promicanja ženskih ljudskih prava,
2. provedba javnih akcija.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj aktivnosti obilježavanja važnih datuma i javnih akcija,
2. broj provedenih javnih akcija.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

Mjera 2.

Osiguranje dostupnosti informacija o zaštiti od nasilja u obitelji i o mogućnostima potpore i podrške žrtvama nasilja u obitelji

Nositelj: Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Suradnici u provedbi: Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade, Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo, Policijska uprava zagrebačka, Hrvatski zavod za socijalni rad – Služba grada Zagreba, Povjerenstvo za zaštitu od nasilja u obitelji, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Gradske skupštine Grada Zagreba, Tim Grada Zagreba za zaštitu i sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji i organizacije civilnog društva.

Aktivnosti:

1. izrada i tiskanje informativnih materijala za žrtve nasilja u obitelji radi njihove informiranosti o svim mogućnostima koje im stoje na raspolaganju unutar različitih sustava,
2. distribuiranje tiskanog materijala radi što bolje njihove dostupnosti žrtvama nasilja u obitelji,
3. redovito objavljivanje informacije na mrežnim i društvenim stranicama Grada Zagreba.

Pokazatelji uspješnosti:

1. broj tiskanih informativnih materijala,
2. prilagodba materijala za različite posebno ranjive skupine – žrtve nasilja u obitelji,
3. objavljene informacije na mrežnim i društvenim stranicama Grada Zagreba.

Razdoblje provedbe: kontinuirano

ZAVRŠNE ODREDNICE

1. Donošenje i provedba Zagrebačke strategije zahtijeva sustavnu i stalnu koordinaciju među nositeljima provedbe mjera i aktivnosti, nadležnih gradskih upravnih tijela te ustanova i institucija koje djeluju na ovom području, a funkciju praćenja provedbe i koordinacije na razini Grada Zagreba obavljat će Povjerenstvo za zaštitu od nasilja u obitelji koje je imenovao gradonačelnik Grada Zagreba Zaključkom o imenovanju Povjerenstva za zaštitu od nasilja u obitelji (Službeni glasnik Grada Zagreba 12/22; u daljnjem tekstu: Povjerenstvo). Zadaće Povjerenstva, su između ostaloga, da sudjeluje u izradi Zagrebačke strategije i planira njezinu provedbu te da razmatra izvješća nositelja mjera o provedbi mjera i aktivnosti koje je zacrtala.

2. Da bi se pratila provedba Zagrebačke strategije na godišnjoj razini, gradonačelnik Grada Zagreba će na prijedlog Gradskog ureda za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom u suradnji s drugim nadležnim gradskim upravnim tijelima i Povjerenstvom, za svaku godinu, do kraja veljače tekuće godine, donositi godišnje planove provedbe Zagrebačke strategije.

3. Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom u suradnji s drugim nadležnim gradskim upravnim tijelima i Povjerenstvom će gradonačelniku Grada Zagreba predložiti donošenje Plana provedbe Zagrebačke strategije za 2023., u roku od dva mjeseca od dana njezina donošenja.

4. Provoditelji mjera Zagrebačke strategije će do 15. veljače svake godine Gradskom uredu za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom dostavljati izvješća o provedbi mjera i aktivnosti iz svoje nadležnosti za prethodnu godinu, koji će ih do 1. ožujka objediniti.

5. Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom će do 15. ožujka svake godine, gradonačelniku Grada Zagreba dostavljati objedinjeno izvješće o provedbi mjera i aktivnosti iz Zagrebačke strategije, a koji će o tome izvijestiti Gradsku skupštinu Grada Zagreba.

6. Nakon razdoblja provedbe Zagrebačke strategije, evaluirat će se uspješnost njezinih mjera i aktivnosti.

7. Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom objavit će Zagrebačku strategiju na mrežnim stranicama Grada Zagreba.

8. Zagrebačka strategija bit će objavljena u Službenom glasniku Grada Zagreba.

KLASA:
URBROJ:
Zagreb,

**PREDSJEDNIK
GRADSKO SKUPŠTINE**

Joško Klisović